

BÉTSI MAGYAR KURIR.

Nr. Indult: Pénteken, Junius' 20-dikán, 1834. 49.

O R O S Z O R S Z Á G.

Ő Ts. K. Felsége, a' Korona örökös nevelőjének, Schukovski Status Tanácsosnak, és híres Orosz költőnek 5000 Rubelt ajándékozott esztendei nyugpénzül, Jurjevicsnak pedig ugyantak a' Hertzeg Obersterének 1000 Rubelt.

Reniből a' Moldva határról jelentik: Itt Máj. 7 kén 11 órakor éjjel nagy földindulást éreztünk, de mind a' mellett semmi kárt sem szenvedtünk. A' gabona, és széna úgy látszik jól fog fizetni. Az Ausztriai gőzhajó Gallaczi útjában, arra hajtott el. Reni Gallacztól szárazon 1, vízen pedig 2 mértföldnyire fekszik. Most Gallacz, és Trieszt között, Konstánzinápolyon keresztül gőzhajói öszveköttetés leend. Kischenében Máj. 7-kén hasonlólag föld indulás éreztetett, de itt sem tett semmi kárt.

Odessa Máj. 23-kán. Marsall Marmont ide megérkezett, Gróf Voronov Generál Igazgatótól kísértetvén. Máj. 21-ke, melly napon a' Korona örökös telyes idejét elérte, Te Deum, és fényes világosítás által innepeltetett.

G Ö R Ö G O R S Z Á G.

(Allg. Zeitung.) München Jun. 14-kén. A' Törvényszékek Organizatiója felett folytatják a' tanácskozást. Mind egyik Kerületnek egy béketörvényszéke, az egész Országnek két fellyebbviteli széke, és egy fő fellyebbviteli Udvara leend. A' Naupliai Gymnasiumba megkívántató Tanítókról gondoskodva vagyon, 's az oskola Máj. elején

már meg is nyittatott. Az öszveesküdek ellen még sem kezdődött el a' Per, 's nem is tudatik, mikor fog elkezdődni. A' 60,000,000 frank költsön kifizetését hátráltató nehézségek immár elhárítottak, 's az új Ország, képes lejend nem sokára, az említett summát tzélerányos belső elrendelésére fordítani. Az Uj Görög Követ, a' Bajor Udvarnál Schinas Mihály Ur, Párison keresztül ide megérkezett.

H O L L A N D I A.

Azon tudósításra, hogy a' Frantzia Kormány, a' Hollandus utazókra nézve, tett megszorításokat ismét feloldotta, az itten elrendelt megszorítás is visszahúzzattatott, de azon világos feltétel alatt, hogy elébbi erejét ismét visszanyerje, mihelyt az kívül, hogy Frantzia Országban a' felfüggesztett megszorítások ismét fennállanak.

S P A N Y O L A M E R I K A.

Buenosayresből Mártz. 2-ról némelly oklevelek közöltetnek, mellyek szerint VII dik Ferdinánd elhunyt Királynak planuma az volt légyen, hogy a' dél Amerikai Státusokat úgy tekintse ugyan, mint független Státusokat, de még is Monarchiai Alkotványnak elfogadása mellett. Valóban még most is van egy felekezet, melly a' mondott planumtól nem idegen. Rosas Generál az Indusokon többszöri győzedelmet vett. Dr Francia, Paraguaynak Dictatora, hirtelen és váratlanul, minden megelőzött háborúnyilatkozatás nélkül, Corrientes Tartományra ütött,

de még is béütése, noha 4500 ember vólt együtt vele, tsak imígy amúgy fogadtatott, és látogatása inkább barátságosnak, mint ellenségesnek tekintetett.

Limából Jan. 18-kán költ tudósítások szerint, Orbegosa Generál, a' Köztársaság ideigvaló Praesidense, és ellentársa Gamarra között egyre folynak a' háborúságok: majd minden nap esnek apró tsaták, néha kisebb, máskor nagyobb veszteséggel. A' nép inkább Orbegosa, a' katonaság pedig inkább Gamarra mellett tart.

ÉJSZ. AMERIKAI EGYES. STÁTUSOK.

Newyork Máj. 7-kén. A' Senatus hosszú vitatásután a' Bank igazgatókra nézve azt határozta, hogy a' Praesidensnek Protesztázióját el ne fogadja, a' mennyiben annak nints jussa hasonló oklevelet kibotsátani. A' Bank maga részéről vonakodott, könyveit a' Praesidens által kinevezett kiküldötség által vizsgálat alá eresztteni. Az ebben a' tárgyban tett határozatok 27 szótöbbséggel 16 ellen elfogadtattak.

BELGIUM.

A' Képviselők Jun. 6 kán tartatott Ülésében, a' Hadi Miniszter a' Kormány nevében ekképpen nyilatkozott: „A' politikai viszonyok, mellyekben Belgium vala, a' Kormánytarrakényszeríték, hogy a' szabadsággal hazabotsátott katonákat visszahívja, és több Regementeket a' határszélre rendeljen. A' Kormány tzeleányosnak tartja, ebbeli intézetét az egész nyáron által is megtartani, annyival inkább, mivel Hollandia is a' maga részéről hadilábon tartja seregét.

(Independant.) Párisból haljuk, hogy a' Spanyol Kormány, Belgiumot elesmérte legyen. A' két Kormányok között alkudozások nyittattak meg. A' Belga Püspökök most Mechelnbe gyül-

tek öszve, az új Cath. Universzitásnak elrendeléséről tanátskozandók.

(Journal de Verviers.) Azt mondják, hogy Buonaparte Hyeronimus, Brüsselbeni utolsó léttekor abbeli kívánságát nyilatkoztatá, melly szerint ott szeretne még egy darab ideig mulatni, — azomban a' Kormány értésére adta, hogy nem igen kedves legyen előtte Belgiumban való további mulatása. Legközelebb Antverpiában azon sebes gözhajónak megjövele váratik, melly Julius 1-től kezdve, onnan (Antverpiától) Brüsselig, két óránál kevesebb idő alatt ér el rendelt helyére.

FRANTZIA ORSZÁG.

(Gazette.) A' Parlamentbe választandó új tagoknak következő nyilatkozást kell adniok: „Alól írtak fogadják, hogy az esküvés által nem szándékozzák magokat lekötelezni a' Kormány Fejének, ha ennek érdekei Frantzia Országéival öszveütköznek. Egyszersmind azt is nyilatkoztatják, hogy Lajos Füleppel semmi lekötelezési viszonyba nem lépnek.

(Courrier Francais.) Marsall Soult Máj. 8 kán előterjeszté tudósítását, Algiernek végképpen szervezatiója fölül. A' Marsall eleinte Algier t, Vice Királysággá szeretne vólna változtatni, 's abba Lajos Fülepnek egyik fiát Vice Királynak javallani: de mivel társainak részéről, javallatja ellentállásra talált, nem bizgatta tovább a' dolgot, hanem megelegetett, hogy azon Afrikai Országot egy Gubernator, 'se' mellett egy Kormány Tanáts igazgassa.

A' Poitieri Kir. Törvény Udvarnál lévő General Ügyész Drault Ur, Máj. 7-kén költ Kir. Ordonnanz által hivatalából elmozdittatott, mivel mint a' közelebbi Kamara tagja, az Oppozitzióval szavazott.

Nem régiben Perron Ur, Tippoo Saib, és Hyder Ali Indus Fejedelmeknek Vezérek, Loir kerületben kebelezett falusi jószágában meghalálozott. Ő 1775 ben életének 25 dik esztendejében Kelet Indiába ment szerentsét próbálni: eleinte az Angolyok ellen tett szolgálatot, Hyder Ali alatt Obesterré lett, és annak fija Tippoo Saib alatt, az Indus, és egy frantzia Segéd seregnak parantsolt. Általlépvén Nizam Deccan szolgálatjába, 20,000 emberrel az a' planuma volt, hogy Indiát, az Angoly Uralkodás alól megszabadítsa, — de mivel szándéka el nem sült, és capitulálni kénytelen volt, 1806-ban visszatért Frantzia Országba, hol Napoleontól hidegen fogadtatott. Azóta magánosságban élt falusi jószágában.

A' La Flache nevű katonai iskolában ez előtt néhány nappal nyughatatlanságok történtek. Ugyan is az Intézet Generalja néhány deákot megdorgált, mivel egy intézetbeli szolgát valamelly hamis bévádlás miatt megvertek. Az a' miatt felháborodot osztály, mellyhez a' megdorgált deákok is tartozának, bétört a' háló szobába, 's ott mindent felforgatni szándékozott: de a' Generális csak hamar 2 osztály gyalogságot rendelt a' zenebonáskodók letsillapításokra, kik kevés ellentállás után meg is adták magokat. Nyóltzan a' nyughatatlanság szerzők között, azonnal kizárattak az intézetből, a' többiekre nézve pedig, a' Hadi Minisztertől várják a' rendelést.

N A G Y B R I T A N N I A.

A' Felső Háznak Jul. 5-kén tartott Ülésében Marquis Londonderry ismét kérdésbe hozta a' Portugalliai ügyet, a' midőn így szólott: „Reménylen, úgymond a' nemes Gróf (Grey) nem fog illetlenséggel vádolni, ha azon kérdéseket ismét megújítom, mellyeket

tegnap távolléttében tettem volt. Tudom én, legalább tapasztaltam a' minden ember előtt nyitva átló kútfőből, hogy a' nemes Gróf, kevésbe múlt, hogy a' nyeregből ki nem esett, most azonban ugyan azon kútfőből tudtam meg, hogy ismét erőssen ül. (katzaj.) Csak azt szeretném még tudni, vallyon Dom Pedró az Angoly Kormány, és a' Tractatusbani többi részvényesek eránt háladatos volt e' vagy nem? Az közlapokban az mondatik, hogy a' Ratificatzió megtörtént legyen: de most azt kérdem, vallyon olly formán történt e' meg, hogy azt a' Ház elibe lehet terjeszteni? Én ezt azért kérdem, mivel hallottam, hogy a' Tractatusban egy tikkely vagyon, melly Dom Pedrónak csak bizonyos időre engedi meg Portugallia igazgatását, azután pedig kénytelen lesz az Országot odahagyni, — 's ezen tikkelyen, mint mondják Dom Pedró annyira felháborodott, hogy azt a' Tractatusból egészen kitörülte legyen. Még csak azt teszem hozzá, hogy vélekedésem szerint a' Miniszterium soha se tsalatkozott jobban, mint midőn reményli, hogy ez a' Tractatus, Portugalliának a' békét visszaadja. Gr. Grey erre így felelt: „Nem vádolhatom ugyan a' nemes Marquist illetlenséggel, de még is jobban tette volna, ha csak egyszerűen, kérdései mellett maradt volna, a' többi észrevételeit pedig a' veendő felelet utánra tartotta volna! Az egész dolog, folytatá a' Miniszter, ebben van: A' Tractatusnak Ratificatziója Portugalliából megérkezett, — úgy, de az öszve hasonlítás közben úgy találtatott, hogy valami belőle kimaradt (halljuk, halljuk) a' hiány azonban nem az volt, a' mit a' nemes Marquis előhozott, hanem a' bévezetés volt, a' mit eltaláltak hagyni. (tetszés) A' Ratificatzió azért, visszaküldetett Portugalliába, avval az észrevé-

tellel, hogy elébb el nem fogadtatták egésznek, míg a' hiány bé nem töltetik. Egyébiránt pedig bizonyossá tett az idevaló Portugallus követ, hogy ama bévezetés kihagyása, tsak történet lehetett. Én azt is mondhatom a' Marquisnak, hogy az általa említett cikkely soha sem volt a' Tractatusban, kivéven azoknak fejekben, mellyekből azt a' tisztelt tag merítette. Nagyon sajnálom, hogy az említett hiba megesett de én úgy gondolom, az tsak gondatlanság volt. Mindenesetre most lehetetlen a' Tractatust, mint hiteles oklevelet előterjeszteni, míg azt más formában vissza nem kapom. A' mi a' nemes Marquis által tett közönséges észrevételeket illeti, vallyon tudniillik a' Tractatus olly tulajdonságú e' melly a' békességet Portugalliában bátorságosítja, vagy pedig még tovább húzza a' két testvér közötti háborút, az iránt ítéljen a' nemes Marquis, a' mint tesszik, de én úgy hiszem, egy okos ember sem vélekedhetik másképpen, mint, hogy az, a' békességet előmozdítja. Az Ülés vége felé a' Skótziában felállítandó templomokat illető bill, másod ízben felolvastatott.

A' Felső-ház Jun. 6 kán tartatott Ülésében, Newcastle Hertzeg azt kérdezte Gróf Greytől, vallyon a' Miniszterium most már határozólag van e' megállapítva, és ha határozólag, vallyon minő principiumai vólnának politikai, és vallásos tekintetben? Ő úgy hiszi, a' Királyság Pairjeinek jussok vagon, olly dolgok felett felvilágosítást kívánni. Azt előre felteszi, hogy az Igazgatóság, határozólag vagon megállapítva: ebben az esetben meg kell engedni, hogy az új Cabinet, elienséges principiumú férjfiakból vagon alkotva. Az elébbi Igazgatás tagjainak becsületekre válik, hogy elhagyták azt a' Kormányt, melly úgy látszik, az Egy-

ház ellen olly viseletet mutatott, hogy az égnek haragját, és az Országnak átkát maga után húzza. Ő Felségének a' Püspökökhöz intézett beszédje megmutatta, hogy a' Király az Ország vallásos intézetei mellett vagon, és az Egyház ellenségeinek veszedelmes tanításaiban telyeséggel meg nem egyezik. Így tehát egy részről, az Igazgatóságot, az Anglicana Egyház ellenségeiből alkották, a' midőn más részről, hálá az egeknek! egy Király van, a' ki ditsőséges, és szent Intézeteinket fenntartani minden erejéből igyekszik. Most már azt kérdi, vallyon a' jelen Miniszterek, erőt akarnak e' venni az Alkotványon, — 's kényszeríteni a' Királyt — — Itt Gróf Fitzvilliam közben szóllott, 's rendre kívánta útasíttatni a' szónokot, a' mennyiben úgymond, nem tsupa kérdést fejteget, hanem a' Király nevének békeverése által, a' Parlamentalis szokást megsérti. A' Hertzeg azt felelte, hogy itt a' Király nevének említését, az Ország érdeke szükségessé tette, — így tehát kérdezi a' Minisztereket, meg akarják e' a' Királlyal szegetni esküvését? (minden oldalról kiabálják: rendre, rendre!) Gróf Grey: Én sohe sem tagadtam meg e' Kamara egyik tagjának sem, kérdezősheli jussát, ha egyébiránt kérdését illendően teszi, úgy szinte soha sem vonakodtam, az előmbe tett kérdésre felelni: de úgy hiszem, hogy ez a' Character, a' Hertzeg által feltett kérdéstől eltávozik, és mind alapjára, mind formájára néve különbözik. A' tisztelt tag azt monotta, hogy Ő Felségének, a' Püspökhöz intézett nyilatkozása, és az Igazgatóság gondolkozás módja egymással dlenkeznek; a' mi a' nyilatkozást illeti, mivel Tőlem tanátsot nem kértek, a' miatt felelettel se tartozom: de annyit mondhatok, hogy ha abban a' beszéden az foglaltatik, melly szerént Ő Felsége

az Egyházat igyekeznek fenntartani, akkor Ő Felsége valódi szándékát nyilatkoztatá. (tetszés.)

A' Felső Ház Jun. 6-kán tartatott Ülésében Gróf Viklof az Irlandi Biztosságot hozta szóba. „Az egész Ország nagy várakozásban van, így kezdé beszédjét: „A' Király, az Egyháznak minden megsértése ellen nyilatkozott, a' Mintszterek pedig Biztosságot neveznek ki, azon világos tzelből, hogy az Egyház vagyonbeli jussát megsértsék, sőt az Alsóházban a' Kormány tagjai, különösen Althorp egyenesen kimondja, hogy a' Miniszterek készek légyenek, azon Biztosok javallatjok szerint tselekedni; azomban itt e' Házban hihetőleg másképpen fognak nyilatkozni: ezen bizodalommal fordul nevezetesen Lansdowne Marquishoz, a' ki nem tartozik azon Státus férjfiakhoz, kik a' tenger közepén ruhájokat a' tengerbe vetik, tsak hogy egy darabig a' habok felett libeghessenek. (Folytatása következik.)

(Globe.) Dom Miguel azt nyilatkoztatá, hogy egy Angoly hadi hajó órmán szeretne Livornóba szállíttatni.

Bathban, egy Mechanikus, olly varró műszert talált fel, melly a' mint mondják, sükségtelenné teszi a' szabólegényeket. Az egész műszer a' kötés, és szövés Systemán alapúl. A' varrás egyenes, és ha kivasaltatik, éppen úgy látszik, mintha varrótövel volna varva. Egy tökéletes öltözet, ha ki van szabva, ezen műszer által, egy óra alatt, egy ember által elkészíttethetik, de a' gombokat, és gomblyukakat tövel kell varrni.

Néhány nap óta Londonban egy gözkotsi jár fel 's alá, mellynek sebessége a' megállapodáskor, és kitéréskor, bámulást gerjeszt. Az elől ülő igazgató, olly pontosan tudja azt kormányozni, hogy Cornhillben, melly piartz

mindég telve van kotsikkal, és emberekkel, egyetlen egyszer sem jön más kotsival érintésbe.

B É T S.

A' Fő Msgú Erdélyi Kir. Udvari Cancellária Vajda László Ur meghalálózása által az Erdélyi Kir. Guberniumnál megüresült Titoknoki hivatalra Zetelakai Szegedi Mihály Urat, ugyan ott eddig Concipistát, méltóztattott kinevezni.

M A G Y A R O R S Z Á G.

Po'son Jun. 17-kén. A' 209-dik Orsz. Ülésben, a' Fő Rendeknél mindenek előtt felolvastatott a' Tek. Kknak és Rknek a' Jan. 3.kán költ másik Kir. Rescriptumot tárgyazó Felírási javallatjok, 's közakarattal abban egyeztek meg, jelentetnék ki Viszonizenetben a' Tek. Kknak, — hogy, mivel ez újabbi Izenetjekben semmi új okokat nem hoznak elő, mellyek a' Fő Rendeket előbbi véleményektől elmozdíthatnák, annál fogva őket, (a' Tek. Kkat) a' már előbbi viszonizenetjekben foglalt okoknál fogva, a' megegyezésre viszont bizodalmasan felszöllítják. Azután olvastatott a' Törvényszékek elrendeléséről, a' 4 dik tzikkely, különösen pedig a' tenger parti városok, és a' Fiume Szabad kikötőhely Törvényszékéikről, — melly tzikkelynek bevezetése, mint magával a' tárgygyal meg nem egyező, a' mennyiben a' javallott törvényben egyformaságot nem eszközöl, kihagyattatni, és a' Magyar, vagy Horvát Ország közbenvetetleni öszvekaptsoltatást illető fő kérdés elmellőzteni javallatott. Az 1 ső §. a' Tek. Kknak értelmekhez képpeszt meghagyattott, kihagyatván mindazáltal a' Statutumok említése, mivel ezeknek különben is mindenütt helyek van ott, a' hol az Ország törvényeivel nem ellen-

keznek. Ennél fogva Fiume Kerületnek, és Városnak polgári Perei, azokon kívül, mellyek természetjeknél fogva Cambiale Törvényszék elibe tartoznak, az oda való Rector Bírák előtt vétetnek folyamatba, innen a' Kapitányi Törvényszékhez, és innen a' Hétszemélyes Táblához vitetnek fellyebb. 14-kén a' 210-dik Országos Ülésben, minde- nek felett elolvastatván, és helyben hagyatván a' fellyebbérített, elhatározta- tott, hogy a' Vátzi Püspök szónoksá- ga alatt küldödjék által a' Tek. Rkhoz és Rkhez. Azután folytatódtak a' Váro- sok, és a' Fiumei Kerület Törvényszé- két illető hátralévő tikkelyek. A' 2 ik § ban a' Theresian Codex említése mel- lett, a' főben járó Perek a' Kapitányi Törvényszéknél kezdődnek, de a' fel- lyebbviteli Törvényszékekről határo- zás még elhalasztatott. A' 3-dik § ban némelly még meg nem fejtett, 's to- vábbi megfontolást kívánó kérdések tá- madtak a' felett, vallyon a' kebelezett Nemeseknek személyes Ügyök kivétel- képpen a' Kapitányi Törvényszék elibe tartozzanak e', innen a' Királyi Táb- lához, és innen a' Hétszemélyes Táb- lához vitessenek e' fellyebb? — Kerü- leti Ülésekben a' 8-dik, 9 dik és 10 dik tikkelyek felett, vagy is a' Negyedré- szü Jusról (Quartalitium) Hajadoni Jus- ról (Jus Capillare) és Özvegyek Jussaik- ról (Jura Vidualia) tanátskoztak.

Az Állatmutatás Pesten Jun. 7. 8. 's 9-dikén tartatott a' Köztelken. Örömmel tehetjük e' felől azon jelen- tésünket, hogy valamint egyéb gazda- sági állatink felfajoztatása (nemesbí- tése) évről évre halad előre hazánkban, a' mit az Állatmutatásra kiállított állat- példányok eléggé bizonyítottak: ugy különösen a' legfinomabb fajú birkák tenyésztése olly fokon áll már több helyen nálunk, hogyha szerénységünk a' legjobbakkal mérkőzést tiltaná is,

a' tökéleteshez naponkénti közeledé- sünket bizvást 's önhittség nélkül állit- hatjuk. Hogy ez állítás nem ditsekvés- ből ered, de valóságon alapul, azt ez idei állatmutatásra beszállított, 's a' köztelken áruba bocsátott számos bir- ka naponkénti söt óránkénti kelete erő- síté, valamint az is, hogy 80, 100, söt 120 aranyon kelt kosokat is látha- tánk ez idén. Névszerint

Károlyi Lajos Gr. 104 anya- birkát 's 50 kost hozatott be részint eladás végett. Ezek minden tekintet- ben valódi szépségekért eleinte mind- járt kedvelőkre találtak 's e' mai na- pig Pesten együl egyig el is keltek.

Hunyady József Gr. 65 kost 's 42 anyát hozatott le ürményi major- jából, mellyek a' régóta tartósan foly- tatott felfajoztatásért szinte nagy becs- ben tartatnak, 's kevés híján el is keltek.

Gindly Antal Ur Tolna várme- gyéből Tengeliczről általjában nemes fajú 8 kost állított ki mutatványul. A' gyapju - finomság 's tisztaság mutatá ezeken, hogy jeles tenyésztő által le- hető legnagyobb gond fordittatik a' birkákra szintugy mint a' gyapjura, mit a' jelen kori vásárlók annyira meg- kívánnak.

Elsner gazdasági Tanátsos Ur (Sziléziai 's Tsehországi nevezetes bir- katenyésztő) 12 kost küldé, mellyek an- nyival tökéletesbeknek találtattak, mi- vel Saxoniai electoral származatúak, 's Elsner Ur birkái már 1830-ban a' Pá- risi állatmutatáson a' Merino-tenyésztő társasági Biztosság előtt mint jelesek tüntek fel, 's nálunk a' bel- és külföl- di különféle gyapjak legfinomabb nuan- ce-ai vizsgálgatásiban tettlegi összeha- sonlításul szolgáltak.

Említést érdemel még itt Jocco (külföldi lovakkal kereskedő) Urnak 2 angórai kiállított ketskéje gidájival

együtt, 's egy kikészített gyapjas-bőr hasonló ketskéről. Tsudálókat nyerének ugyan ezek édes mieinknél, de vevőket még most nem.

Állítottatott be egy tarka (rött-fejér) 7 esztendős hízott ökör is Grassalkovics Hg. Gedellői majorjából. E' teteemes nagyságú 's bámulatos bizdalmú állat mészárosi szem-mértékre 24 mázsára betsülteték fadgyastól, 's árverés utján Muzsik Pesti mészáros által 800 v. forinton vétetett meg. Így haszonnal hizlalhatnánk!

Volt még Állatmutatáson két másodfű igen szép schweizi 2 eszt. üsző is Hunyady Gr. Ürményi majorjából. A' valódi gazdasági szorgalom- és szarvasmarha tenyésztésnek hazánkban nagyobb léptsőre juthatását e' két példány szembetűnőleg igazlá, 's Hunyady Grófok gazdasági érdemeit a' birka- és ló-nemesítés tekintetén kívül, e' részben is mindenki őszintén ismeré meg.

Meisinger nevű Pesti polgárnak kiállított 3 kövér korts (chínai kan 's hazai emsétől v. göbétől) sertése is elég figyelmet gerjeszte még sertéshizlalásra is terjedhető gazdasági iparunkra. Jkr.

A' Pénz folyamat Június' 19-dikén;
közép ár:

A' Státus' 5p. Centes Obligátzióji 99 17/32

Az 1820-béli sorsosok: — —

Az 1821-béli hasonlóok: 137 13/16

Bétsvárosa 2 1/2p. Centes Bankó Obligátzióji: 58 1/4 for. keltek, mind Conv.

Bank-Aktziák keltek 1274 for. ton

Conv. Pénzben.

Pest Jun. 13-dikán. A' közelebb Medárdnapi Pesti vásárt felettébbvaló népessége mellett is általjában a' középszerűk közzé sem számíthatjuk. A' két nyírésű közép finom és közönséges

gyapjú eléggé kapós volt ugyan, de még is oltsó áron kelt. A' gabonának minden néme áraban feljebb ment, az idei szűkebb termés tekintetéből. A' gabats és hamuzsirjól keltek. A' kézművekre nézve középszerű vásár sem volt. A' szarvas marha főképpen a' sovány oltsó áron sem kelt.

Hazai termékink Medárd vásári ára pengő pénzben. Pesten Jun. 12-kén 1834.

	ft.	kr.	ft.	kr.
	-tól		-ig	
Bor: Budai veres: ó akója	6	—	10	—
— — új	2	—	2	50
— fejér ó	6	—	10	—
— — új	2	30	3	30
Köbányai	10	—	12	—
kerti fejér	1	36	2	—
— veres	1	36	2	—
hegyi fejér és veres ó	5	—	7	—
— — — új	2	30	3	—
Borkő: veres mázsája	12	—	13	—
fejér	13	—	14	—
Borsesz: 52grad. (borlél)	12	—	—	—
Bőr: borjubőr párja	1	36	2	30
juhbor	1	36	2	48
nyulbor száza	24	—	32	—
ökörbor párja	16	—	24	—
tehénbor párja	11	—	13	—
lőbor	4	—	6	—
Dohány: Debrői mázs.				
2-dik	8	—	10	—
Debreczeni 2-dik faj	6	—	7	—
Szegedi 1-ső faj	10	—	12	—
2 dik	7	—	8	—
Pécsi 2 dik	6	—	7	—
Enyv: asztalosenyv	16	48	17	—
Fadgyú: olvasztott, lepenyegben v. gömbötzen (in Wammen)	15	12	17	—
rúdban (in Stangen)	12	—	13	—
Gabona: Bánsági tiszta-búza	2	—	2	24

	ft. kr.		fr. kr.			ft. kr.		ft. kr.	
	-tól	-ig	-tól	-ig		-tól	-ig	-tól	-ig
Búza: Budai részen	2	—	2	24	Löször: főzött	32	—	36	—
Pesti részen	2	—	2	24	főzetlen	24	—	06	—
— kétszeres	1	36	1	50	Olaj: vetett reptzeolaj	17	30	17	30
— rozs	1	24	1	36	vad	16	—	16	30
— árpa	1	12	1	24	lenmagolaj	18	—	—	—
— zab	—	56	1	—	Ólom-Salak: (Glätte)				
— kukoritza	1	20	—	—	bánsági	11	36	—	—
— köles	1	24	1	30	Pálinka: gabona akója	6	24	7	—
Gubats: ó köble 120 H	3	15	6	24	seprő- v. törköly-	7	36	8	15
— új — —	3	15	6	24	bánsági szilva-	6	—	6	48
Gyapjú: nemesít. mázs.	100	—	133	—	szerémi	8	30	9	—
jó középfinom	75	—	105	—	Rongy: közöns. mázsája	3	—	3	30
jó közönséges	65	—	73	—	jobbfele	6	—	7	—
téli két nyir. finom	68	—	76	—	Sáfrány: vad	36	—	40	—
— — közepszerű	54	—	65	—	Szalonna:	14	—	16	—
— — közönséges	42	—	50	—	Sárgítófa:	3	30	—	—
nyári nyir. finom	65	—	70	—	Szarvastövis bolyó	5	—	6	30
— közepszerű	54	—	62	—	Szarv: szarvasé	30	—	34	—
Bánsági raczka kézmos.	40	—	42	—	ököré 100 dar.	45	—	60	—
— — úsztatott	36	—	40	—	bivalyé	20	—	24	—
magy. juhgyap. kézm.	30	—	—	—	tehéné	16	—	20	—
— — úsztatott	26	—	28	—	Szarvtsúts:	2	—	10	—
Gyökerek: Alcana m.	4	—	5	—	Széksó: finom mázsája	15	—	15	—
Gentiana (tarnics)	10	—	—	—	Szilva: aszú mázsája	4	—	4	30
Háj:	18	—	19	12	Timsó:	5	45	—	—
Hamuzsír: fejeér mázs.	9	15	10	30	Toll: pehely	90	—	150	—
kék	7	45	8	45	ágyi fosztatlan	16	—	53	—
Kender: Apatini gereb.	16	—	24	—	írotoll 1000 dar.	—	48	3	15
nem gerebenzett	5	—	6	24	Viasz: rozsnói sárg. m.	66	—	68	—
Körösbogár: fontja	2	30	—	—	bánsági	64	—	65	—
Lóhermag: lutzerna m.	24	—	—	—	Zsír: mázsája	13	12	18	—
stájer	22	—	—	—	vaj	26	—	30	—

Valero A. J. m. k. 1 Elöljáró

Dumtsa Demeter m. k. 2 Elöljáró.

A' mai postával küldjük az Értekezéshez tartozó Táblák Nyomtatványai között a' harmadikat és negyediket az Erdélybe járó Ujságlevelek mellett, és a' Debreczeni 's Temesvári és Lugosi tso-mókban. (Félárkus Toldalékkal.)

Szerkesztető és Kiadó Marton József, Professor. (Landstrasse Nro 315.)

Nyomtató: Nemes Haykul Antal. (Obere Bäcker-Strasse Nro 755.)

T O L D A L É K

a' Magyar Kurír 49-dik számához.

K ö n y v e s m e r t e t é s .

Magyaricae linguae LEXICON critico-etymologicum, e quo patet quae vocabula Magyari e sua avita Caucasia dialecto conservaverint quaeve a' Slavico, uti Bohemis, Carniolis, Croatis, Illyriis, Polonis, Russis, Serbis, Slavis, Pannoniis, Vendis, Valachis, porro a Graecis, Germanis, Italis etc. adoptaverunt. Slavico imprimis linguae Magyaricae addiscendae cupidis liber perutilis. Studio et opera Georgii Dankovszky. Posonii.

Ezen igen igen tudós munkának az első füzete az A betű (5 ív) 1833-ban jelent meg, mellyről akkor a' Sokfélének 65—67 és 77-dik számjaiban bőven szóllottunk. A' második 9 ívnyi füzet is megjelent már; ú. m. a' B. betű és D a' Dajna szóig. — A' B betűt ezen végjegyzéssel rekeszti be a' tudós Szerző: „Videmus in hac collectione primitiva esse Magyarica 25; slavica 178; graeco-slavica 49; graeca 21; italica 19; germanica 15; latina 6; itaque 288 primitiva vocabula peregrina, atque adeo Magyarica primitiva ad peregrina primitiva heic se habent ut 25 ad 288 seu ut unum ad undecim et supra.“ *) Magyar eredetű szónak tehát D. úr a' B-ben csak ezeket tartja. Ba be; Babug; Bádjadni; Bagoly; Bajbonts; **) Bal, Bangó, Banka, Barangolni, Ba-

*) „Videmus in hac collectione“ ennyi igaz; hanem hogy: ex hac collectione videmus ne, 's még inkább cernimus ne? már ez más kérdés! — Mert: ha mind igaznak kellene azt tartanunk, a' mi ki van nyomtatva, jaj lenne akkor az okosság 's az okoskodás forumának. De tudjuk hogy a' nyomtatás még csak az az első forum, az az uri v. auctori szék, a' honnan feljebb feljebb 's végre az okosság törvényszékére lehet sőt kell is apellálni!

**) Bajbontsnek nevezik némely erdős vidékeken a' sűrűn álló tövises galagonya és vadrózsa bokrokat, mert ha a' vadász vagy madarász közzéjük megy, bajjal bontja ki ruháját közzülök. Minthogy pedig a' tudós Szerző a' „baj“ szót a' Görög-Sláv βονή, boj-tól, a' „bontani“ szót pedig a' Tseh-Sláv, ponatínányi“ szótól származtatja; látnivaló, hogy „Bajbonts“ nem magyar eredetű; és így ezzel is kevesíthette volna D. úr a' B betűben lévő primitivum magyar szók számát.

rom, Beg, be, Begy, Birtóka, Bogár, Bogyó, Boka, Ból, böl, Bonyolodni; Bor, Borsó, Bőf, Bögni, Bögöly, Bömbölni, Bürök. A' B betű egy lévén, primitivumai számára nézve, a' leggazdagabbak között; tudálmunk, hogy benne csak 25 eredeti magyar szó van, holott az A-ban 92 primitivum között 40-t esmert el a' Tudós Szerző magyar eredetűnek. Ezt tehát onnan magyarázhatjuk meg, hogy az ólta sokkal jobban belétanult a' szószármaztatás mesterségébe, mellynek a' B- és D- betűben elég bizonyosságait látjuk: mellyre itt csak egy két példát említünk.

„Bün (vina, boh. sl.) culpa, crimen, peccatum; die Schuld, das Verbrechen, die Sünde“ — Valóban nagy köszönettel tartozunk mi Magyarok a' tudós Szerzőnek, ezen, — a' Nemzet históriájába vágó, dicső felfedezéséért. Melly ártatlan és boldog Nemzet lehetett a' Magyar valaha, hogy az a' bünt csak nevére sem esmerte, mind addig, míg a' Tsehekkel és Slávokkal meg nem esmerkedett 's azt azoktól el nem tanulta. — Dag és az ettől származott, dagad, dagaszt, dagály, daganat 's a' t. szót ily származtatja a' t. Sz. „Dag, (tok, carn. otok, boh. sl.) tumor, die Geschwulst: ámbár egy betű sints a' „tok“ és „otok“ból a' dagban.

Meggondolván a' z t, a' mire D. úr e' Lexiconában törekszik, nem látjuk által, miért hagyott meg 25 szót magyar primitivumnak, holott: a' Bagoly-t a' deák bubotól, a' Bangó-t a' német Bängel től, a' Bogárt a' deák bruchus-tól, a' Bogyót a' deák bacca tól; a' Borsót a' német Erbsé től, a' Bögöt a' deák boare-tól sokkal természetesebb következtetéssel származtathatta volna, mint a' Dagot a' carniolusok tok 's a' tsehek és slávok otok-jától, vagy a' Bodor-szót a' tseh és vendus koder, kodro-tól, 's a' t.: Hihető azonban, hogy a' Bögni készakartva hagyatott meg magyar eredetűnek, nehogy ellene mondjon D. úr egy más új deák Auctor, im ez mondásának; „míg a' magyarok a' Slav nemzetekkel meg nem esmerkedtek, addig beszélni sem tudtak, hanem bögtek“ 's e' szerént természetes, hogy a' bögesnek magyar eredetű szónak kellett maradni.

Ha Professor D. úr munkájában csak azt mondaná, a' mi sem igazságot sem illendőséget nem sértene, hogy t. i. a' magyar szók ugyan azon jelentésű imez idegen szókhoz hasonlítanak; valóban méltó betset szerzett volna herculesi munkájának a' Magyarok, sőt a' tudós világ előtt is. („Herculeus labor mihi hic superabitur omnis“ l. a' Dedicatióban) de mivel merész állítása „Videmus 's a' t.“ egyebet nem tehet, mint: hogy a' Magyaroknak nyelvek tulajdonképpen nem is vólt, hanem némán költözvén ki egykori hazájokból tsupán csak valami napkeleti nyelvbábot vagy is nyelvvidomot hoztak ki magokkal, melly szerént azután a' Slav 's a' t. nyelvekből alkattak magoknak magyar nyelvet: valóban nem ütközhetik meg a' tudós Szerző benne, ha ezen herculesi munkáját a' magyar nemzet minden tekintetben csak Labor improbusnak tartja, 's még ekkor igen igen kémélve és szánakozva ítélt a' Szerző úr törekedéséről.

Menthetni még is a' Sz. urat, a' mennyiben munkáiból ítélve a' radicalis reformatorok közzé tartozik; a' ki még a' deák poesist is gyökerestől reformálni akarja. Mert Dedicatiójában, melly tsak 23 sor Hexameterből áll, a' mérték (metrum) ellen 27, az elisio ellen pedig 10 hibát találunk, az eddig előttünk esmeretes deák poësis regulái ellen. Hihető tehát, hogy ezt is egészen új principiumokra alkatja D. úr, mert a' régi Classicus versírókból ítélve, ezen egy sorában „Saeculis Magyaris sonos probatos adornans“ négy hiba volna.

Országszerte tudva lévén, mennyire büszke a' Magyar Nemzet az ő napkeleti alkatású nyelvének ditső voltában: valósággal kötelessége minden Magyarinak 's így nekem is, az e' féle lealacsonyításra hajló állítások ellen kikelni.

M. J.

A' Bétsi Magyar Kurírnak

TISZTELT OLVASÓIHOZ.

Végéhez közelítvén a' folyó 1834-dik esztendő első fele, telyes bizodalommal 's alázatosan kérem Ujságlevelémnek tisztelt Olvasóit, — kiknek erántam 's igyekezetem erant eddig mutatott hazafiúi kegyes pártfogásokat háládatos indulattal köszönöm, — méltóztassanak ennek további megtartása eránt rendeléseiket a' Ts. K. Postahivataloknál megtenni. — A' Magyar Kurír taksáját felküldés végett minden Ts. K. Posta Hivatalok elfogadják, akár a' Ts. K. Udvari Fő Posta-Hivatal' Ujságok Expeditiójához, akár hozzám útasítva. Az Ujságlevél és Toldalék arra, a' felsőségtől meghatározott expeditió díjjával együtt Postán küldve félesztendőre 13 for. 30 kr. Váltóban. Itt Bétsben 10 V.forint.

Minthogy a' jövő Julius kezdetével tsupán tsak az addig ide megérkezendő rendelésekre lehet az Ujságleveleket elküldözni, alázatosan kérem tisztelt Olvasóimat, méltóztassanak addig is, míg az Ujság díjját postán vagy más módon felküldhetik, a' Bétsi Ts. K. Udvari Fő Posta hivatal Ujság Expeditió tisztiségéhez utasítandó levelekben, mellyeket a' Ts. K. Posta Hivatalok felküldés végett minden váltság nélkül elfogadnak, akaratjokat ez eránt kijelenteni, hogy

az Újság járása félbe ne szakadjon. Ezen tzel elérhetésének könnyebbítésére, részemről, a' költséget nem sajnálva, mindent véghez vittem.

Az Ujságlevelék innen minden kedden és pénteken pontosan expediatatnak. Fájdalommal értjük azomban némely helyekről, hogy azok készakartva letartóztatnak 's egy két postanap mulva adatnak tsak kézhez, nyilván, a' mint írják, hogy Olvasóit elidegenítsék!!! Mi okból? azt nehéz tsak képzelni is.

A' jövő félesztendőben Ujságlevelém mellett, egy Értekezéssel fogok tisztelt Olvasóimnak kedveskedni „a' Magyar Nyelvről“, melly az eddig toldakúl járt Sokfélénél sokkal költségesebb ugyan, de reménylem, minden Magyarra nézve amannál sokkal fontosabb, érdekesebb, és kedvesebb leénd, annyival inkább, minthogy miolta Nemzetünk képviselői a' magyar nyelv közönségessé tételét országos törvényszabások által igyekeznek a' Hazában elérni; szembetűnőleg megsaporodtak ezen, — ámbár a' Nemzet javára és ditsőségére tzelzó igyekezetnek ótsárlására 's egyszersmind a' magyar nyelv egész mivolta lealázására a' hazában készített, de többnyire külföldön nyomtattatott német irományok. Szükséges tehát, hogy igyekezzünk hibás állításaikat megtzáfolni, balvélekedéseiket eloszlatni, 's nyelvünk mivoltának kifejtegetése és ditső alkattatású ritka tulajdonságainak előterjesztése által ótsárlóinkat felvilágosítván, őket jobb gondolatokra bírni. Egyszersmind a' felől is meg vagyok gyöződve, hogy Értekezésem, nyelvünknek természeti ditső tulajdonságait magyar hazánkfiái előtt is általjában világosságra hozandja.

A' munkához tartozó öt metszett táblák nyomtatványi a' folyó hónapban, maga a' munka pedig a' jövő félesztendőben füzetenként petsét alatt fognak az Újság mellett elküldöztetni. Úgy gondolom, hogy ezen Szó származtató Tábláknak, mellyekről bátran merem állítani, hogy hozzájuk hasonlókat Európában más nemzet nem mutathat elő, mind rendszeres formájok mind termékeny szavúságok méltó figyelmet gerjeszthetnek, addig is míg magyarázatjok a' munkában azt még inkább nevelheti 's felvilágosithatja.

Bétsben Jun. 1-ső napján 1834.

M á r t o n J ó ' s e f ,

Professor.